



Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce 45. ročník, 2018/2019

Okresní kolo – řešení – I. kategorie

1. Příklad řešení:

- a) *Na hřišti vybudovali pískové doskočiště.* – význam: vytvořené z písku / obsahující písek;
Koupila si kabát pískové barvy. – význam: připomínající písek barvou, světle žlutohnědý; *Do směsi přidáme pískový cukr.* – význam: připomínající písek strukturou, jemně drcený
b) *písek*
c) *písčitý, písečný*

Bodování:

- a) Za dva vhodně uvedené příklady – 2 body, za jeden vhodně uvedený příklad – 1 bod.
Za dva vhodně uvedené významy – 2 body, za jeden vhodně uvedený význam – 1 bod.
b) Za správně uvedené slovo – 1 bod.
c) Za správně uvedené jedno slovo – 1 bod.

Maximálně tedy 6 bodů.

2. Příklad řešení:

- a) i. *Jeden.* ii. *Dvanáct.* Uznávejte i odpověď i. *Žádný.* ii. *Dvanáct.* (přestupný rok)
b) Otázka je nejednoznačná, protože z ní není zřejmé, zda se ptáme na měsíce, které mají právě 28 dní, nebo alespoň 28 dní.
c) i. *Kolik měsíců v roce má jen/pouze/právě 28 dnů?*
ii. *Kolik měsíců v roce má alespoň/nejméně 28 dnů?*

Bodování:

- a) Za dvě správně uvedené odpovědi – 1 bod.
b) Za vhodné vysvětlení – 2 body, při drobných nedostatecích – 1 bod.
c) Za dvě vhodně vytvořené otázky – 1 bod.

Maximálně tedy 4 body.

3. Příklad řešení:

- a) 1. význam: Byla hospitalizována žena pokousaná liškou.
 2. význam: Byla hospitalizována liška.
 b) Ve druhé větě je nevyjádřený podmět, tvar slovesného přísudku je v jednotném čísle ženského rodu, může tedy odkazovat jak k podstatnému jménu *žena*, tak i k podstatnému jménu *liška* z první věty.
 c) *Liška pokousala ženu z Opavska a ta byla kvůli riziku vztekliny hospitalizována / Liška pokousala ženu z Opavska, která byla kvůli riziku vztekliny hospitalizována*

Bodování:

- a) Za dva vhodně vysvětlené významy – 2 body, za jeden vhodně vysvětlený význam – 1 bod.
 b) Za vhodně formulované vysvětlení – 1 bod.
 c) Za vhodné přeformulování – 1 bod.
Maximálně tedy 4 body.

4. a) *noc* (4. pád), *oka* (2. pád), *lístečku* (2. pád), *odvahy* (2. pád)

b) *Celou noc jsem oko nezamhouřil.*

Neviděl jsem tam ani lísteček.

Neměl odvalu se ptát.

Vždy 4. pád.

c) **Příklad řešení:** Zadané věty mají knižní až archaický charakter. (Tj. našli bychom je nejčastěji v pohádkách, ve staré literatuře nebo v mluvě starších lidí.) Objevuje se v nich dnes neobvyklé užití 2. pádu, tzv. genitiv záporový.

Poznámka: Termín *genitiv záporový* nevyžadujte.

Bodování:

- a) Za určení čtyř dvojic podstatné jméno a jeho pád – 2 body, při určení tří dvojic – 1 bod, při více chybách – 0 bodů.
 b) Za tři vhodné úpravy vět – 2 body, za dvě vhodné úpravy vět – 1 bod.
 Za určení správného pádu ve všech třech případech – celkem 1 bod.
 c) Za vhodné stylové/slohové objasnění – 1 bod.
Maximálně tedy 6 bodů.

5. Příklad řešení:

a) *Poskládal puzzle za hodinu. / Skládal puzzle hodinu.*

Napsal větu za minutu. / Psal větu minutu.

b) Nenáležitost spočívá v tom, že v jedné větě bylo kombinováno dokonavé sloveso, vyjadřující ukončený/celistvý/uzavřený děj, s příslovečným určením času vyjadřujícím děj neohraňovaný/neukončený.

Bodování:

- a) Za čtyři správné úpravy – 2 body, za dvě až tři správné úpravy – 1 bod.
 b) Za vhodné zdůvodnění – 1 bod.
Maximálně tedy 3 body.

6. Příklad řešení:

a) *odkad', Masaryčky, nevím, ještě*

b) *jedeš*: gramaticky: přítomný čas; vztahuje se k budoucnosti; podle kontextu / obsahu odpovědi – pokud by se tvar *jedeš* vztahoval k minulosti nebo přítomnosti, nemohli bychom na otázku položenou v zadaném rozhovoru odpovědět *nevím*.

c) Výraz *Masaryčka* vznikl z tvaru přivlastňovacího přídavného jména *Masarykův* (zde konkrétně z tvarů *Masarykovo, Masarykova*), které je použito v původních, neuniverbizovaných názvech, a to pomocí přípony *-ka*.

d) *synekdocha*; uznávejte i metonymii

Bodování:

a) Za čtyři uvedená slova – 2 body, za dvě až tři uvedená slova – 1 bod.

b) Za správně určenou kategorii a vztah k okamžiku promluvy – 1 bod;
za uvedení správné podmínky pochopení výpovědi – 1 bod.

c) Za uvedení, od které části původního názvu výraz vznikl – 1 bod.
Za správně uvedenou příponu – 1 bod.

d) Za uvedení termínu *synekdocha* nebo *metonymie* – 1 bod.

Maximálně tedy 7 bodů.

Celkem maximálně 30 bodů.

Slohový úkol

Hodnoťte:

A. slohovou úroveň textu, zejména:

- dodržení tématu a formy, je-li stanovena
- nápaditost a originalitu zpracování
- celkovou výstavbu a členění textu, jeho plynulost a návaznost
- vhodný výběr jazykových prostředků přiměřeně ke stylu textu – posuzujte celkový výběr prostředků lexikálních, tvaroslovných a syntaktických, funkčnost volby spisovných a nespisovných prostředků
- větnou stavbu přiměřenou stylu textu

B. jazykovou a pravopisnou správnost projevu, zejména:

- pravopisnou správnost včetně dodržování pravidel interpunkce
- znalost kodifikace ve všech jazykových plánech – v hláskoslovném, morfologickém, lexikálním i syntaktickém plánu

Bodování části A): 0–10 bodů.

Bodování části B): 0–10 bodů.

Celkem tedy maximálně 20 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.